

EEN PSEUDO-PINGO IN NOORD-BRABANT

Tijdens de zomervakantie in oostelijk Noord-Brabant wilde ik de pingoruïne bekijken waar ik op weg van Asten naar de zuigput van Langenboom (bij Mill) langs kwam. Een dergelijk geologisch verschijnsel ziet men namelijk niet zo vaak in natura. Volgens de toelichting van de geologische kaart, blad Venlo West, zou er zich ten zuiden van het dorp Elsendorp op de Krimheide een pingo-ruïne bevinden. Deze is als laatste punt (punt 17) opgenomen in de aanbevolen excursie op dit kaartblad en er wordt een mooie foto van gegeven.

Een pingo is een heuvel die kan ontstaan in permafrost-gebieden doordat ijs ondergronds aangroeit en de erop liggende grond omhoog drukt. Bij het groter worden van de heuvel scheurt de grond open, waarna zonnewarmte het ijs deels doet smelten. Het gevolg is, dat de deklaag verplaatst wordt naar de rand van de heuvel. Wanneer al het ijs tenslotte gesmolten is, blijft er een mooie ronde, met water gevulde depressie over, met een fraaie ringwal eromheen. Het meertje met de ringwal wordt pingo-ruïne genoemd (zie voor een uitgebreide beschrijving en genese: De Gans, 1982).

Na ongeveer een uur zoeken had ik het meertje nog niet gevonden en ik concludeerde, dat het bereikbaar moest zijn via de zijweg van de weg Rips - Elsendorp die juist ten zuiden van de in de excursieroute aangegeven zijweg lag. Dichtbij het begin van deze zijweg bevindt zich een boerderij en aangezien ik het zoeken beu was, informeerde ik bij de boer naar de ligging van het meertje. Dit bleek hij zeer goed te kennen; het lag niet ver van de boerderij. Hij vertelde echter een ander verhaal over het ontstaan ervan. Zijn ouders hadden het ruim 20 jaar geleden laten graven en het zand er rondomheen laten deponeren, om een drinkplaats voor het vee te hebben. Als kind had hij er ook wel in gezwommen. Hij vertelde, dat er in de loop van de tijd allerlei lieden waren geweest die het meertje kwamen bekijken en hij vond het maar merkwaardig dat er zo'n grote belangstelling voor was. Dat heb ik hem uitgelegd en ik heb hem de toelichting van het kaartblad laten zien. Ik was natuurlijk blij de boer gesproken te hebben, anders had ik het meertje ongetwijfeld ook als een pingo bescouwd, het op dia gezet en het later als voorbeeld aan anderen laten zien. Ik begreep nu ook waarom het door Gonggrijp niet is opgenomen in de publikatie over de Gea-objecten van Noord-Brabant, die kortgeleden verschenen is.

Literatuur

Gans, W. de, 1982. Vorstverschijnselen. Recente en fossiele permafrost-verschijnselen. -Afzettingen, 3 (4): 67-71.
Gonggrijp, G.P. (red.), 1985. Gea-objecten van Noord-Brabant. -RIN-Rapport, Werkgroep GEA, Arnhem, etc., 174 p., 1 bijlage.
Toorn, J.C. van den, 1967. Toelichting bij de geologische kaart van Nederland 1:50.000. Blad Venlo West (52W). - Geol. Stichting, Afd. Geol. Dienst, 163 p.

P.A.M.Gaemers
